

บทที่ 7

มรดกทางวัฒนธรรมด้านภาษา วรรณคดีและดนตรีไทย

หัวข้อเนื้อเรื่อง

1. ประวัติและพัฒนาการของการใช้ภาษาไทย
2. การดำเนินงานและการปรับใช้ภาษาไทยของราชบัณฑิตยสภา
3. ภาษากับการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์
4. ความหมายและประเภทของภาษา
5. สาระสังเขปด้านวรรณคดีไทย
6. ลักษณะวรรณคดีไทยตามยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
7. ความเป็นมาของดนตรีไทยและการรับอิทธิพลชาติอื่น
8. องค์ประกอบและเอกลักษณ์ดนตรีไทย
9. ศิลปะการแสดงไทย

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. อธิบายลักษณะพัฒนาการการใช้ภาษาไทยในอดีตและปัจจุบันได้พอสังเขป
2. จดจำและแปลภาษาถิ่นได้อย่างน้อยภาษาละ 10 คำ
3. บรรยายเนื้อหาของวรรณคดีหรือวรรณกรรมไทยจากภาพจิตรกรรมหรือประติมากรรมได้
4. อธิบายถึงรูปแบบการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมไทยในบริบททางการท่องเที่ยวและบริการได้
5. อธิบายรูปแบบวงดนตรีไทยและรายละเอียดเครื่องดนตรีที่ใช้ได้
6. อธิบายความเป็นมา จุดมุ่งหมายและรูปแบบการแสดงของศิลปะการแสดงอย่างน้อย 1 ชนิด

วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

1. ชักประเด็นถาม-ตอบ
2. ทำแบบทดสอบท้ายบทประจำบทที่ 7
3. บรรยายเนื้อหาข้อมูลผ่านโปรแกรม MS PowerPoint
4. บรรยายข้อมูลผ่านวิดีโอทัศน์
5. บรรยายและทัศนศึกษาสถานที่จริง

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอนบทที่ 7
2. โปรแกรมนำเสนอ MS PowerPoint
3. วิดีทัศน์โดยโปรแกรมทางอินเทอร์เน็ต
4. โปรแกรมการนำเสนอภาพ ACDC
5. สถานที่จริงในการทัศนศึกษา

การวัดผลและประเมินผล

1. ประเมินจากการแสดงความคิดเห็นภายในชั้นเรียน
2. ประเมินจากการค้นคว้าด้วยตนเอง
3. ประเมินจากการแบบทดสอบท้ายบท
4. ประเมินจากการสอบปลายภาค

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 7

มรดกทางวัฒนธรรมด้านภาษา วรรณคดีและดนตรีไทย

ไทยศึกษาเป็นการศึกษาในวัฒนธรรมหลายอย่างด้วยกัน หนึ่งในนั้นคือวัฒนธรรมทางภาษา ซึ่งประเทศไทยมีภาษาทางราชการคือ ภาษาไทยแต่อย่างไรก็ตามยังคงมีภาษาถิ่นของแต่ละท้องถิ่นที่ด้วย เช่นกันและมีทั้งใช้แตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกัน รวมทั้งภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่อยู่ในประเทศไทยซึ่งมีลักษณะการใช้แตกต่างกันไปอีกด้วย ในด้านวรรณกรรม งานเขียนต่างๆของประเทศไทยมีความหลากหลายตั้งแต่สมัยสุโขทัย อย่างเช่น ไตรภูมิเทมิภพหรือไตรภูมิพระร่วงที่สร้างขึ้นในรัชสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 2 (ลิไท) หรืองานวรรณกรรมอื่นๆในสมัยต่อมาก็ยังมีการเขียนขึ้นเรื่อยๆ อนึ่ง ภาษาและวรรณคดีเป็นปัจจัยหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในงานด้านดนตรีไทยในการประพันธ์บทดนตรีและบท ร้องต่างๆขึ้นตามวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ด้านภาษา วรรณกรรมและดนตรีที่ใช้ร่วมกันได้อย่างลงตัว ทั้งนี้เพื่อให้ สอดรับกับวิชาไทยศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวและบริการจึงพยายามมุ่งเน้นองค์ความรู้ด้านภาษา วรรณกรรมและดนตรีที่สอดคล้องและสามารถนำไปใช้ประกอบวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวและบริการ ได้ในอนาคตอีกด้วย

ประวัติและพัฒนาการของการใช้ภาษาไทย

ภาษาไทยถือว่าเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ อีกทั้งยังเป็นวัฒนธรรมแขนงหนึ่งที่เรียกว่า วัฒนธรรมทางภาษาซึ่งเสฐียรโกเศศเขียนไว้ว่าสิ่งที่ทำให้ชาติและวัฒนธรรมรวมเป็นหนึ่งเดียว คือ ภาษาของชาติ นอกจากนี้องค์การยูเนสโก (UNESCO) ยังจัดให้ภาษาอยู่ในเกณฑ์ด้านสาขาศิลปะอีกด้วย

ภาษาไทยในอดีตแรกเริ่มมีการใช้ตัวอักษรไทยในสมัยพ่อขุนรามคำแหงแห่งอาณาจักรสุโขทัย ซึ่งใช้ในการจารึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จากนั้นวิวัฒนาการภาษาไทยแต่เดิมมีรากศัพท์จากภาษา บาลีและสันสกฤตได้รับเอาภาษาภายนอกอย่างภาษาเขมรเข้ามาปะปน ภายหลังจากนั้นภาษาไทยจึง มีวิวัฒนาการต่อเรื่อยมาจนกระทั่งเกิดหนังสือแบบเรียนภาษาไทยเล่มแรก คือ **จินตามณี**ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช สมัยอยุธยาตอนปลายซึ่งได้แต่งเรียบเรียงบ่งชี้ถึงที่มาของหนังสือเรียน ภาษาไทย ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นองค์อุปนายกของ สมาคมรักษาภาษาไทยในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ในครั้งดำรงพระ อิศริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารและในสมัยของพระองค์ได้มีการจัดทำ พระราชกฤษฎีกาตั้งวรรณคดีสโมสรขึ้นในปีพุทธศักราช 2457 และต่อมาจึงเกิดการจัดตั้ง

ราชบัณฑิตยสภาขึ้นในปี พ.ศ. 2469 โดยพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 และมีการดำเนินการสืบมา

การดำเนินงานและการปรับใช้ภาษาไทยของราชบัณฑิตยสภา

ในด้านวัฒนธรรมทางภาษาของประเทศไทยนั้นได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและดูแลอย่างชัดเจนอย่างราชบัณฑิตยสภาซึ่งองค์กรดังกล่าวจัดตั้งขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 7 ดังที่กล่าวมาข้างต้นและมีการตราพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสภาขึ้นโดยปัจจุบันเป็นฉบับที่ลง พ.ศ. 2558 ทั้งนี้หน้าที่ของราชบัณฑิตยสภาตาม พ.ร.บ. ดังกล่าวกำหนดไว้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนในมาตรา 7(4) (6) (7) และ (8) ที่กล่าวถึงหน้าที่ ดังนี้

มาตรา 7(4) จัดการศึกษาอบรมและพัฒนาทางวิชาการเกี่ยวกับภาษาไทย ภาษาไทยถิ่น และสาขาวิชาตามมาตรา ๑๐ และให้ประกาศนียบัตรชั้นสูง ประกาศนียบัตร สัมฤทธิบัตร และวุฒิปัตร์แก่ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมและพัฒนาทางวิชาการ

มาตรา 7(6) ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำพจนานุกรม สารานุกรม อักษรานุกรม อนุกรมวิธาน การบัญญัติศัพท์วิชาการสาขาต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วิชาการภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยและงานวิชาการอื่น ๆ

มาตรา 7(7) กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย การอนุรักษ์ภาษาไทย มิให้แปรเปลี่ยนไปในทางที่เสื่อม การส่งเสริมภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น

มาตรา 7(8) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแปลสรรพวิชาจากภาษาอื่นเป็นภาษาไทยหรือจากภาษาไทยเป็นภาษาอื่น (พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2558. (ออนไลน์). ม.ป.ป.)

ทั้งนี้ ในส่วนของงานด้านวิชาการในกรณีการปรับปรุงทางด้านภาษาเพื่อทำการเผยแพร่สู่ภาคประชาชนนั้น ทางราชบัณฑิตยสภาจะจัดตั้งคณะกรรมการวิชาการขึ้นเพื่อพิจารณาในการบัญญัติศัพท์ อธิบายคำศัพท์ในศาสตร์ต่างๆและกำหนดเกณฑ์ทางภาษาก่อนที่ประชาชนสัมพันธ์หรือเผยแพร่องค์ความรู้ดังกล่าวสู่ประชาชนซึ่งในปัจจุบันมีหลากหลายช่องทาง ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนจัดทำแอปพลิเคชันเนคเทค (NECTEC) พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ซึ่งสามารถใช้งานผ่านโทรศัพท์สมาร์ทโฟนได้เพื่อสอดคล้องกับภาวะเทคโนโลยีในปัจจุบัน ตลอดจนจัดทำพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานเป็นฉบับอักษรเบรลล์เพื่อรองรับกลุ่มผู้พิการทางสายตา นอกจากนี้ยังจัดทำองค์ความรู้ด้านภาษาถิ่น ภาคเหนือ ภาคอีสานและภาคใต้ขึ้นพร้อมทั้งเผยแพร่อีกด้วย

อนึ่ง การบัญญัติศัพท์ของทางราชบัณฑิตยสภาในการที่จะนำมาเผยแพร่สู่ประชาชนเพื่อนำออกมาใช้ในด้านการศึกษาและวิชาการแต่ละครั้งนั้น คณะกรรมการราชบัณฑิตยสภาจะมีการประชุม

และพิจารณาในการบัญญัติศัพท์โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ 3 ประการ ดังนี้ (กฤติกา ชูผล. (ออนไลน์). ม.ป.ป.)

1. ศัพท์ที่บัญญัติขึ้นใหม่ต้องเป็นศัพท์ที่มีความหมายตรงกับความหมายเดิมของคำภาษาอังกฤษนั้น เช่น

ดินเปรี้ยว, ดินกรด	acid soil
ตลาดมืด	black market
ช่องสื่อสาร	communication channel

2. กรณีที่สามารถหาคำไทยที่เหมาะสมได้ให้สร้างคำใหม่ด้วยคำบาลีสันสกฤต แต่ทั้งนี้ต้องเป็นคำที่มีใช้ในภาษาอยู่แล้วและคนไทยสามารถออกเสียงได้ง่าย เช่น

ไวยากรณ์ (< ส. วยากรณ “วิชาไวยากรณ์”) ใช้เป็นศัพท์บัญญัติแทนคำว่า grammar

โทรคมนาคม (< บ. ส. ทูร “ไกล, ทางไกล + บ. ส. คมนาคม “การไปมา”) ใช้เป็นศัพท์บัญญัติแทนคำว่า telecommunication

3. ถ้าไม่สามารถบัญญัติศัพท์ตามข้อ 1 และ ข้อ 2 ได้ ก็ให้ใช้คำต่างประเทศนั้นในแบบทับศัพท์ไปก่อน เช่น

beer	เบียร์
bonus	โบนัส
cream	ครีม
cement	ซีเมนต์

ปัจจุบันราชบัณฑิตยสภาได้มีการบัญญัติศัพท์ในหลายๆศาสตร์และสาขาวิชา ซึ่งเรียกว่าพจนานุกรมศัพท์ อาทิ ศัพท์คณิตศาสตร์ ศัพท์เทคโนโลยี ศัพท์กฎหมาย ศัพท์สัตวศาสตร์ ศัพท์วรรณคดี ศัพท์คอมพิวเตอร์ และอีกหลากหลายสาขาวิชา ทั้งนี้เพื่อให้นำไปใช้วงการวิชาการ โดยเฉพาะการเขียนตำราทางวิชาการต่างๆ ตัวอย่างเช่น

ศัพท์คอมพิวเตอร์

รหัสแท่ง	Bar Code
จาน,จานบันทึก	Disc, Disk
แฟ้ม,แฟ้มข้อมูล	File
รายการเลือก	Menu